

Hyppigheden af Stammen hos Skolebørn.

Af

Cand. mag. J. Kr. Lindberg.

De Oplysninger, som i det følgende skulle meddeles angaaende stammende Skolebørn udenfor København, ere tilvejebragte paa Foranledning af Tilsynskommissionen for de af Kultusministeriet oprettede Kursus for Stammende. Der udsendtes Spørgeskemaer for alle Skoler i Provinserne, og de indkomne Besvarelser bleve derefter bearbejdede paa »Universitetets statistiske Laboratorium«. For Københavns Vedkommende ere lignende Oplysninger allerede tilvejebragte for et Par Aar siden (se Nationaløkonomisk Tidsskrift 1897, S. 259 ff.).

Fra Landdistrikterne foreligger Oplysning om ialt 212,000 Børn, hvoraf 1915 eller 9⁰/₁₀₀ led af Stammen. I Købstæderne fandtes blandt 55,000 Børn 406 Stammende, altsaa 7,4⁰/₁₀₀. For København fandt man ved Undersøgelsen for 2 Aar siden 6⁰/₁₀₀. Af disse Tal tør man dog neppe slutte noget bestemt, dels fordi Spørgeskemaerne for København og Provinserne ikke vare ens, dels fordi man paa Landet synes at have været tilbøjelig til at medtage en Del ganske lette

Tilfælde. Maaske har dette sidste for en Del sin Grund i den større Nøjagtighed, hvormed Skemaerne i det hele taget ere udfyldte for Landdistrikternes Vedkommende i Sammenligning med Købstæderne. Allerede for Københavns Vedkommende viste det sig, at Skemaerne fra de kommunale Skoler gennemgaaende vare langt bedre udfyldte end fra de private. De mange Privatskoler i Købstæderne have da ganske naturlig bevirket, at Oplysningerne herfra ere langt mere uensartede end fra Landet. I det følgende meddeles derfor — hvor andet ikke udtrykkelig er nævnt — kun Resultaterne fra Landdistrikterne.

Fordelingen paa Amterne ses af nedenstaaende Tabel. (Handelspladserne ere ikke medregnede). (Se Tabellen S. 30).

Ligesom for Københavns Vedkommende viser der sig en betydelig Forskel paa den Hyppighed, hvormed Stammen optræder hos de 2 Køn. Af de 1915 stammende Børn vare 1435 Dreng og 480 Piger, hvilket svarer henholdsvis til 13,2 ‰ og 4,6 ‰ af samtlige Børn. Ogsaa Købstæderne udvise en ganske lignende Forskel, nemlig 12 ‰ og 3 ‰.

Paa de udsendte Spørgeskemaer spurgtes foruden om Køn og Alder tillige om Talefejls Grad og om Barnets Opfattelsesevne.

Nedenstaaende Tabel giver — for begge Køn under et — en Oversigt over disse Forhold. (Se Tabellen S. 31).

Hvad først Alderens Indflydelse angaar, da er Materialet paa dette Punkt forsaavidt bedre end det tilsvarende fra København, idet man paa Spørgeskemaerne ikke alene havde forlangt Oplysning om de

Amt	Antal Stammende	Samlet Antal Skolebørn	Pr. 1000 Skolebørn fandtes af Stammende
København.....	89	10,928	8,2
Frederiksborg	125	9,737	12,8
Holbæk.....	87	12,013	7,2
Præstø.....	109	12,022	9,1
Soro	113	10,141	11,2
Odense	104	12,967	8,0
Svendborg	73	13,273	5,5
Maribo.....	79	11,324	7,0
Bornholm	31	1,839	16,9
Øernes Amter ...	810	94,244	8,6
Aarhus	159	16,393	9,7
Aalborg.....	115	12,974	8,9
Hjørring	154	15,870	9,7
Randers.....	121	14,259	8,5
Ribe.....	83	6,419	12,9
Ringkøbing	116	14,633	7,9
Vejle	101	12,163	8,3
Viborg	137	15,239	9,0
Thisted.....	119	9,483	12,6
Jyllands Amter ..	1,105	117,433	9,4
Hele Landet	1,915	211,677	9,0

stammende Børns, men ogsaa om det samlede Børnetals Aldersfordeling. For Københavns Vedkommende fik man derimod kun Besked om Børnenes Fordeling i Klasser, hvorfra man naturligvis kun omtrentlig kunde slutte sig til den virkelige Aldersfordeling. Af ovenstaaende Tabel faar man følgende Hyppighed i de for-

Alder	Opfattelsesevnenes Grad												Samtlige Skolebørn				
	ringe			middel			betydelig			falt							
	ringe	middel	betydelig	ringe	middel	betydelig	ringe	middel	betydelig	ringe	middel	betydelig					
6—8 Aar...	25	20	12	63	147	122	26	295	45	19	11	75	217	167	49	433	58932
9—11 ..	85	73	33	191	315	191	43	579	82	27	21	130	512	291	97	900	90082
12—14 ..	53	41	20	114	201	138	42	381	42	25	20	87	296	204	82	582	62663
falt...	163	140	65	368	693	451	111	1255	169	71	52	292	1025	662	228	1915	211677

skellige Aldersklasser (Tallene fra København ere vedføjede i Parentes).

Pr. 1000 Børn fandtes af Stammende:

6—8 Aar....	7,3	(7—9 Aar....	5)
9—11 —	10,0	(10—12 —	8)
12—14 —	9,3	(13—15 —	10)
	Ialt 9,0	(Ialt 6)

Erfaringerne fra Landdistrikterne gaa altsaa, hvad den ældste Aldersklasse angaar, i modsat Retning af dem fra København. Dette har neppe sin Aarsag i, at Inddelingen i Aldersgrupper ikke er nøjagtig den samme. Snarere kan dette ligge i, at den Nedgang, der for Landdistrikternes Vedkommende viser sig i den sidste Aldersklasse, maaske kun er tilsyneladende, idet den mulig kan skyldes den før omtalte Omstændighed, at man paa Landet synes at have været tilbøjelig til at medtage en Del ganske lette Tilfælde. Som det vil ses af den foranstaaende Tabel, henhørte af de stammende Børn følgende Procent til Gruppen »Talefejl af ringe Grad«:

6—8 Aar.....	50
9—11 —	57
12—14 —	51

Det er altsaa den samme Bevægelse i Tallene som den, der fandtes ved Undersøgelsen af Hyppigheden i de 3 Aldersklasser, og der er da en Mulighed for, at det netop er Gruppen »ringe Grad«, der giver denne Bevægelse dens Karakter. Dette viser sig nu virkelig ogsaa at være Tilfældet, thi udskiller man helt de Børn, hvis Talefejl angives at være af ringe Grad, finder man følgende Tal for de 3 nævnte Aldersklasser:

3,7 ‰ — 4,3 ‰ — 4,6 ‰ — altsaa en Bevægelse, der langt bedre stemmer overens med Erfaringerne fra København.

Til Belysning af Forholdet mellem Opfattelseevnen og Talefejls Grad ere Oplysningerne ikke saa fyldige som de tilsvarende fra København. Man faar ganske vist oplyst, at af de stammende Børn havde 19 ‰ ringe, 66 ‰ middel og 15 ‰ god Opfattelseevne. Men da man savner tilsvarende Angivelser for samtlige Skolebørn, kan man ikke foretage nogen egentlig Sammenligning. Derimod kan man se, at Talefejls Grad øver en vis Indflydelse paa Opfattelseevnen, thi af Børnene med ringe Talefejl havde kun 16 ‰ daarlig Opfattelseevne, medens det af Børnene med middel Talefejl var 21 ‰ og af dem med betydelig Talefejl 29 ‰.

Paa Spørgeskemaerne var endelig forlangt Oplysning om, hvorvidt Barnets Stammen mærkedes under Sang. Dette Spørgsmaal var ikke stillet paa de i København udsendte Skemaer. Det er aabenbart faldet en Del Lærere noget vanskelig at svare paa dette Spørgsmaal. Nogle give Svaret »kan ikke synge«, uden at det angives, om det er Barnets Stammen, der er Aarsagen hertil eller ej. Tiltrods herfor kan der, som det vil fremgaa af efterfølgende Tal, ikke være Tvivl om, at Stammen i langt ringere Grad mærkes i Sang end i Tale.

Mærkes under Sang	120	6 ‰
Mærkes ikke under Sang ..	1171	62 ‰
Uangivet	624	32 ‰
Ialt...	1915	100 ‰

Som allerede bemærket er Materialet fra København og Provinserne næppe ganske ensartet. Alligevel

kan det have sin Interesse at se, hvad Resultat man vilde komme til ved at sammenlægge det hele Antal af Stammende, som er konstateret gennem Statistiken. For hele Landet findes der Oplysning om 310,000 Børn, hvoraf 2,600 stammede. Regnes Antallet af Børn i den skolepligtige Alder til ialt 350,000, skulde der altsaa blandt disse findes henved 3000 Stammende. Dette Tal kan i alle Tilfælde næppe være langt fra Sandheden.
